

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון כ"ח שבט תש"פ | דף היומי בבלי: ברכות נא.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תנ"ח עד תחילת סימן תנ"ט.
מוסר: שמירת הלשון - שער התורה פרק ב' עד 'הג"ה'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: מסכת אבות פרק ב משנה ד 'ואל תאמר' עד פרק ב משנה ח

הסיפור שמסעיר את הרחוב החרדי: הגאון שנפטר לפני כשבועיים התגלה לשכנו בחלום | ואז, באותם רגעים קריטיים, צעקתי שתי מילים: "רבי אלימלך!" | להתעקש ב'צדק' או לוותר ב'חכמה'? - סיפור מדהים מכלי ראשון | 1832

על דא ועל הא

"התעוררתי בבהלה מהחלום", מספר ר' חנוך גבריאלוב.
"ידעתי שאין זה סתם דמיון. הרי כך בדיוק היה המעשה לפני
כשמונה וחצי שנים. בבוקר ניגשתי למעונו של האדמו"ר
מגור שליט"א וסיפרתי לו את כל מהלך החלום..."

הסיפור המטלטל שמסעיר את העולם החרדי

כשהרבי שלך, האדמו"ר מגור היה גר בקומה הראשונה. במשך שנים רבות שימש המקלט של הבניין שלנו לאחסון הספרים הרבים שזכיתי להוציא לאור בעודי בעולם שלכם. כל הספרים שלי, הישנים והחדשים היו ממוקמים שם במשך שנים באישור השכנים, ומשם הייתי מעביר סחורה לחנויות ומכניס ספרים חדשים מהדפוס.

"והנה, לפני שמונה שנים רצו מקורבי האדמו"ר מגור לדאוג לו לחניה צמודה מתחת לבניין, כיאות לת"ח גדול ומנהיג קהילה. כיוון שהמחסן היה ברשותי, היו צריכים לקבל את רשותי על מנת שאסכים שיבנו חניה מיוחדת לרבי, שהיתה צריכה לבוא על חשבוני ועל חשבון המחסן שהיה ברשותי. מקורבי האדמו"ר מגור פנו אליך וביקשו ממך לשכנע אותי שאסכים לכך. אך אני סירבתי להסכים לדבר, כיוון שהיתה לי 'חזקה' על המקום מזה שנים רבות, ומשום שהדבר יפגע במחסן שלי...".

ר' חנוך גבריאלוב שומע את דבריו של רבי צבי בחלום, ואז פונה אליו רבי צבי ומתחנן: "כעת נמצא אני בעולם האמת, ומבקש אני ממך שתבקש מהאדמו"ר מגור סליחה ומחילה על כך שלפני שמונה שנים לא אישרתי לו את החניה, למרות שע"פ הדין הצדק

בשבוע האחרון עובר מפה לאוזן מעשה מופלא הגורם טלטלה רבה ברחבי העולם היהודי: "היה זה לפני כשבועיים, ביום שני, ט"ו בשבט התש"פ. בשורה מצערת התפרסמה ברחבי עולם התורה על פטירתו של הגאון הגדול רבי צבי כהן זצ"ל, רב בית הכנסת 'אהל אברהם' בבני ברק ומחבר ספרי הלכה ואגדה רבים, אשר זיכה את הרבים בשיעוריו ודרשותיו המרתקות, שנפטר לבית עולמו כשהוא בן 75 שנה.

אלא שאז, בתוך ימי השבעה, אירע דבר הגורם עד עתה לזעזוע גדול ונורא. בעיצומם של ימי השבעה התגלה הנפטר רבי צבי בחלום אל ר' חנוך גבריאלוב, ידידו הטוב מזה שנים רבות. ר' חנוך הינו חסיד גור העובד לפרנסתו כמנהל החנות המפורסמת 'כתרי אותיות' העוסקת בכל ענייני הסת"ם במשך שנים רבות, אשר עזר רבות לרבי צבי בחלק מהוצאת ספריו. רבי צבי התגלה אליו בחלום וביקש את עזרתו כשהוא משווע לעזרה.

"במה אני יכול לעזור לרב?", מתאר ר' חנוך את פנייתו אל רבי צבי בחלום. "או אז פנה אלי רבי צבי ואמר לי: 'יודע אתה כי בניין מגוריי ממוקם ברחוב רשב"ם בעיר בני ברק, והנני שכן של האדמו"ר מגור שליט"א. אני הייתי מתגורר בקומה האחרונה,

היה עימי. אנא לך ותאמר לו זאת בשמי".

ממשיך ר' חנוך ומספר: "התעוררתי בבהלה מהחלום, וידעתי כי אינו דמיון בעלמא. הרי כך היה המעשה בדיוק לפני כשמונה וחצי שנים, כשאני הייתי עד לכל פרט בו. ניגשתי בבוקר אל מעונו של האדמו"ר מגור וסיפרתי לו את כל מהלך החלום.

"הרבי מגור התפעל מהמסר ששלח לו רבי צבי ואמר שלוש פעמים: 'מחול לו, מחול לו, מחול לו', כשהוא מסביר שמעולם לא הקפיד עליו באמת. המשכתי לפנות לרבי ואמרתי לו: 'ומה אעשה אם יבוא אליי שוב רבי צבי בחלום?'. הרבי הרגיע אותי ואמר לי בחיוך: 'תהיה רגוע, אחר המחילה הוא כבר לא יגיע יותר'."

את המעשה סיפר ר' חנוך גבריאלוב למשפחתו של הנפטר בימי

השבעה, והוסיף כי עד היום הוא לא פגש שוב את רבי צבי בחלומו. והחי ייתן אל לבו: אם צדיק כרבי צבי זצ"ל בא בחלום במיוחד כדי לבקש סליחה, למרות שע"פ הדין הצדק עמו - כמה צריכים אנו לירא ולהתבייש מכל הפעמים שעשינו מריבות עם בני המשפחה או השכנים בגלל שטויות של הרחבת דירה, סגירת מרפסת, 'לא הזמינו אותי לחתונה' וכדומה, שרק בעולם הבא נבין כמה צער יש מכל הקפדה ואכזבה שגרמנו לאדם אחר על דבר קטן ופשוט; ואילו מנגד, אם מוותרים כאן בעולם הזה, זורמים, ולא מקפידים על כל דבר - בשמים נעשה נחת רוח עצומה, אשר מפירותיה יהנה האדם בעולם הבא.

(ע"פ גיליון 'טוב לחסות בה' משפטים תש"פ)

הסיפור היומי

**ברגע האחרון גבר 'טוב לבו' של ר' שמעון,
והוא החליט לוותר על אף שהצדק עמו ולא
עם האחראי על הבריכה, ומיד יצאו כולם מן
המים. ואז התגלה לעיני כל הנס הגדול...**

להתעקש ב'צדק', או לוותר ב'חכמה'? - קראו את הסיפור שלפניכם ותחליטו בעצמכם

ור' שמעון משתומם למראה עיניו, שהנער הוא אחד מבניו! ובנסי נסים, רק לאחר זמן רב שערכו בו 'החיאה' בעבודה קשה ומפרכת החל לנשום, ואט אט התייצב מצבו, עד שלמחרת כבר הילך על רגליו כאחד האדם.

והרי הוא 'נס' מהלך על שתיים, כי אילו היה נשאר במים אפילו עוד זמן קצר ביותר, לא היה ח"ו את מי להציל (כידוע שבמקרי טביעה כל רגע כמימריה הוא גורלי לחיי הטובע), כי גם בתחילה אחר שנמשה מן המים עדיין לא ידעו אם יחיה, ואף אם יחיה האם לא נפגע מוחו ח"ו.

ואמר לי ר' שמעון, שלמד אז על בשרו שכרו הטוב למי שמוותר משלו גם כשהצדק עמו, עבור זה שאינו 'צדיק בדרכיו'. כי אילו לא ויתר, לא נתרקנה הבריכה ולא היו מרגישים שהנער שוכב בקרקע הבריכה. ואפילו היה מוותר לאחראים, אבל באיחור של עוד כמה רגעים, כבר לא היה את מי להציל.

וכל אחד יבין במה שנוגע לו, כי 'עדיף' לו להיות בכל עת ותרון מעצמו לאחר, כי המרוויח היחיד יהיה הוא בעצמו.

זאת ועוד למדנו: כי גם כשפלוגי גורם לו עוולה, אל יתחמם לבבו וימלא רוגז, כי אינו אלא 'שלוחא דרחמנא' להצילו מלהבה, ולטובתו, כמו אותם בעלי הבריכה שלא עשו כהוגן אך היתה זו סיבה מאת א-ל נורא עלילות להציל את הילד. והרי שפעמים האדם מתווכח ו'עומד על שלו' כשהצדק עמו ללא כל כחל ושרק, אבל הדבר לאו דווקא 'לטובתו', ופעמים אין זה אלא לרעתו.

(באר הפרשה יתרו תש"פ)

סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: מעשה נפלא שמעתי מבעל העובדה, ה"ה הרה"ח רבי שמעון שווארץ שליט"א. בימות הקיץ הבטיח לבניו שיקחם לרחוץ בבריכת מים מסוימת, ומכיוון שר' שמעון הנ"ל עסוק יומם ולילה בצרכי ציבור במסירות מופלגת, איחר מעט את השעה, ובבואו לשערי הבריכה הודיעוהו שהזמן שנותר לו קצר מהרגיל.

שאל ר' שמעון את האחראי: "באיזו שעה עלינו לצאת מן המים?" ענה האחראי: "בשעה 8:00" (כי זמן הסגירה הוא ב-8:15). סבר וקיבל, ולקול צהלת בניו נכנסו המימה.

למעשה, לא עמדו האחראים בדיבורם, וכבר בהגיע השעה 7:45 (כחצי שעה לפני הסגירה) הכריזו בקול את פקודתם שעל כל הקהל לצאת מן המים תיכף ומיד. אבל, מיודענו ר' שמעון איננו מן ה'בטלנים', וכבר החל להתווכח עם האחראי - "הרי לא כך קבענו!". וגם שאר הרוחצים סייעו בעדו כי הצדק עמו, והחליטו פה אחד שאיש מהם לא יצא עד שהשעון יורה על 8:00. אלא, שברגע האחרון גבר 'טוב לבו' של ר' שמעון, והחליט לוותר על אף שהצדק עמו ולא עם האחראי, ומיד יצאו כולם מן המים.

וכאן נתגלה 'תוקפו של נס' - כי אך נתרקנו המים, זעק אחד המצילים לרעהו: "הצלה!... הצלה!... נער כבן 12 שוכב בקרקעית הבריכה!" - - הלה לא שם לבו, באמרו: "אתה מתלוצץ ממני, עזוב נא אותי"... אבל זה לא ויתר לו, וגער בו: "הנך משחק עם חיי אדם!"... מיד קפץ המציל ומשה את הנער מתוך המים כשהוא מחוסר הכרה ומחוסר 'דופק'...

"אל ההרים אשא עיני כהלל ולא כשמאי" - ביאור נפלא בזמר לשבת

ברכות דף נא

"בית שמאי אומרים: מברך על היום ואחר כך מברך על היין, ובית הלל אומרים: מברך על היין ואחר כך מברך על היום"

הוא דכתיב, ולפי שסמך בפרשת ויקהל פרשת שבת לפרשת משכן אנו למדין מלאכת מחשבת לשבת".
והנה, בגמרא (מנחות מ.) הובאה מחלוקת לענין סדין עשוי פשתן, האם חייב בציצית, שהיא צמר, או שמא פטור, משום איסור כלאים: בית שמאי פוטרין ובית הלל מחייבין, ופירש רש"י, שבית הלל דורשין סמוכין כדי להתיר כלאים בציצית ובית שמאי לא דורשים.

זו כוונת הפייטן: "אל ההרים אשא עיני", כלומר: אל הלכות שבת שהן כהרים התלויין בשערה, וזהו כהלל ולא כשמאי, שהרי כל הגדרת הלכות שבת כ'הררין התלויין בשערה' היא רק מכח דרשת סמוכין, ואילו בית שמאי אינם דורשים סמוכין...

כמוצא שלל רב' על הדף היומי - עלון מס' 7

(ניתן לקבל בפניה למייל shalalrav@gmail.com)

'אל ההרים אשא עיני כהלל ולא כשמאי' - אנו מזמרים מדי שבת-קודש. הסברים רבים נאמרו על פזמון זה. אחד מהם, המובא בספר 'מטה יהודה', מתבסס על פי דברי משנתנו שלבית הלל מברך על היין ואחר כך מברך על היום, והלכה כבית הלל. ואם כן זו הכוונה: "בכוס ישועות אשא פני", והכוונה לכוס של קידוש, "אל ההרים אשא עיני", דהיינו: אני נושא את עיני אל מורי ההוראה, ובהוראתם נוהג "כהלל ולא כשמאי", ומברך על היין תחילה...

ביאור נפלא אמר על כך הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין, בהיותו כבן תשע שנים: בגמרא (חגיגה י:) אמרו שהלכות שבת הן 'כהררין התלויין בשערה', ופירשו שזהו משום שמלאכת מחשבת אסרה תורה, ופירש רש"י שזה משום שאנו דורשים סמוכין: "וזהו רמז מועט, דאילו מלאכת מחשבת בשבת לא כתיבא, אלא במשכן

קול העם

"באמצע השיעור קם הילד לרגע, והנה הילד שליחו לקח לו את הכיסא... חשבתי לעצמי: מדוע עשה זאת?! וכי אינו יודע שהוא מסכן בזה את חברו? וכמעט שגערתי בו לעיני כולם..."

"אבל ברגע האחרון עצרתי... הסיפור מאתמול עוד הדהד בראשי והחלטתי לחכות להפסקה ולברר מה קרה" | סיפורו המאלף של מוחנן תשב"ד

בעניינים שאינם קשורים בלימוד, והאווירה הכללית היתה סדר שלישי אינו ככל הסדרים, 'מותר' לרופף קצת, לצחוק קצת... כדי לחזק את ה'מצב' ולהחזיר לסדר שלישי את מעמדו ואת כבודו, הוחלט להביא משגיח חדש. המשגיח התחיל מיד ביד רמה. הוא קבע שבתחילת הסדר ייערך שיעור הלכה מתוך המשנה ברורה. את השיעור מסר בעצמו במטרה לרכז את הבחורים באופן שיהווה פתיח טוב לסדר.

באחד הערבים הוא הבחין בבחור שמעז לפטפט, וחשב כי הנה הגיעה העת להראות קבל עם ועדה כי רפיון בסדר ג' לא

ישבתי בין חבריי המלמדים והקשבתי לדרשן שדרש בענייני חינוך.

"תדעו לכם", אמר לנו הדרשן, "שצריך לברר מה קרה. אל תענישו תלמיד בלי שבירתם אצלו את כל העניין. אל תסמכו על השערות, אל תחשבו שאם התלמיד הוכיח שובבות בפעם הקודמת, סימן שגם עכשיו ידו במעל. אל תסמכו רק על מראה עיניים. גשו אליו ובררו, וכך תמנעו צער לדורות".

הוא הביא סיפור לדוגמא: בישיבה אחת ביקשו לחזק את 'סדר שלישי'. הבחורים גילו סימני עייפות מוקדמים מדי, דיברו

יעלה ולא יבוא. הבחור יוענש כהוגן למען ישמעו וייראו, ועל כן תושת עליו גזרת הרחקה לימים מספר.

"שמואל", פנה אליו המשגיח, "גש אליי בבקשה אחרי השיעור". שמואל היה בחור טוב. אמנם נכשל בפטפוט שאינו במקומו, אבל בסך הכל נשמע להוראות הצוות. המשגיח, בהיותו חדש, לא שם לב שהוא תפס בחור עדין שאין לו כל כוונות חוצפה, חלילה, וגם שמואל לא העלה על דעתו כי המשגיח מתכוון להעניש אותו בחומרה.

השיעור הסתיים, שמואל ניגש, והמשגיח שאל אותו: "איפה התפילין שלך?" כוונתו הייתה ששמואל יארגן את תפיליו לקראת יציאה מתחומי הישיבה. אלא ששמואל ענה בשאלה: "אילו תפילין? של ראש או של יד?"...

זה כבר היה יותר מדי. לא די ששמואל מפטפט באמצע השיעור, לא די שהוא ניגש לקבל את עונשו, אלא הוא מתלוצץ בשאלות! כאן לא עצר המשגיח ברוחו, והוא סטר לשמואל על פניו, "לך הביתה".

ושמואל - פניו אדומות. כולו נכלם ומבויש, אינו יודע את נפשו. מה קרה? מה עשה? מה היה רע במה שהוא אמר? הוא חשב שהמשגיח יודע על התפילין שלו, ולכן שאל אודותיהם. לא רק שלא חשב שהוא עומד בפתחה של שיחת אזהרה, אלא היה בטוח שהמשגיח מתעניין בו באכפתיות ושואל מתוך התעניינות היכן התפילין.

איך ייתכן לתת פירוש כל כך נלבב לשאלה "איפה התפילין?" - פשוט מאוד. בבוקר, בעת ששמואל היה עטור בתפילין, הוא התכופף, והתפילה של ראש נתקעה בקיר ונפסלה. הוא נשאר רק עם התפילה של יד, הכשרה, ואת זו של ראש ביקש לשלוח לתיקון. עתה, כשהמשגיח שאל אותו על התפילין, היה בטוח שהוא יודע על התקרית בבוקר ורוצה לעזור לו.

עד כאן סיפורו של הדרשן.

הסיפור נגע מאוד לליבי, וכבר למחרת הוא הציל אותי ואת תלמידיי.

בכתה שאני מחנך יושב ילד שסובל מבעיה בקרישת הדם. כשהוא מקבל מכה שיוצרת שטף דם פנימי, גם ללא חתך חיצוני, הוא נכנס למצב של סכנת נפשות. באמצעים המקובלים אין דרך לעזור לו, ולכן נפילה קטנה שלו מחייבת קריאה מיידית להצלה ופינוי מהיר לבית חולים.

בשעת השיעור קם הילד לרגע, והנה הילד שליך לקח לו את הכיסא. ברחמי שמים הבחנתי בכך, ניגשתי והחזקתי אותו כדי שלא יפול, חלילה וחס. חשבתי לעצמי: מדוע שילד יעשה מעשה כזה? וכי אינו יודע שהוא מסכן בזה את חברו כפשוטו? האם הוא החליט לחמוד לצון וליצור אקשן של אמבולנס וסירנה? אולי סתם כך שכח מהמגבלה של החבר והתחשק לו לצחוק על חשבונו ועל חשבונני גם כן?

הראש שלי דהר רק בכיוון השלילי, כמעט גערתי בילד לעיני כולם בתוספת עונש חמור, אלא שהסיפור מאתמול עוד הדהד בראשי, והחלטתי לחכות להפסקה ולברר מה עמד מאחורי הפעולה התמוהה של הזזת הכיסא.

קראתי לילד המזיז ושאלתי אותו: מה חשבת כשהזזת את הכיסא? הרי אתה יודע שאם החבר שלך נופל זאת סכנת נפשות! "נכון", ענה הילד, "בגלל זה הזזתי לו את הכיסא. ראיתי שהמשענת של הכיסא אינה מחוברת כמו שצריך, ופחדתי שיפול. ברגע שקם החלטתי להחליף איתו את הכיסא שלי"...

אני בטוח שהסיפור הזה יעשה משהו, ואם נחסך צער מילד יהודי אחד - דייני.

(גיליון השגחה פרטית)

פרשת השבוע

ואז, באותם רגעים קריטיים, כשאני רגע לפני קריאת שמע בפעם האחרונה בחיי, מתוך אמונה תמימה שזה הדבר היחיד שיעזור לי - צעקתי שתי מילים: "רבי אלימלך!" - - -

את הסיפור שלפניכם הייתם אמורים לשמוע מחוקרי שריפות... רק בסייעתא דשמיא ובזכות הצדיק, כותב השורות יכול לעשות זאת בעצמו"...

למעשה, את הסיפור שלפניכם הייתם אמורים לשמוע מחוקרי שריפות, רק בסייעתא דשמיא ובזכות הצדיק ר' אלימלך, כותב השורות יכול לעשות זאת בעצמו...

שעת לילה מאוחרת, הציון הק' של הצדיק ריק מאדם, דממה מוחלטת באזור כולו ורק אני נמצא במקום, לבד. זכיתי לצבוע את הציון ולחדש אותו כבעבר. כידוע, הציון של ר' אלימלך מוקף

לפני כשנתיים, לאחר סיום ההילולא בכ"א אדר בציונו של בעל ה'נועם אלימלך' זי"ע בליז'ענסק, פרצה במקום שריפה גדולה שגרמה לנזק רב למקום. לאחר שעה ארוכה הצליחו הכבאים להשתלט על הלהבות. בחסדי שמים לא היו נפגעים בנפש. מה שטרם פורסם הוא השריפה השניה שהיתה בציונו של ר' אלימלך, אליה אתם מתוודעים לראשונה כאן.

לי - צעקתי שתי מילים: 'רבי אלימלך!'
 באותה שניה, האש מהבגדים כבתה כאילו לא היתה מעולם,
 וכל מה שנותר לי זה לכבות את המטלית שהמשיכה לבעור.
 הסתכלתי על הבגדים, והם היו שלמים כאילו לא בערו מעולם.
 המטלית לעומת זאת היתה חרוכה ושחורה.
 אם הנס הזה לא היה קורה לי באופן אישי, ספק אם הייתי
 מאמין שדברים כאלו קרו. זה נשמע דמיוני. אין לי ספק שזכות
 הצדיק היא שהגנה עלי, והסיבה שאני כותב זאת היא במטרה
 להודות להקב"ה בקהל עם, ושכל אחד ידע את כוחה של זעקה
 מעומק הלב המתקבלת מיידית.
 בעל המעשה: ח.ז.

(גיליון 'טיב הקהילה' משפטים תש"פ)

בסורגים, אלא שבמקום צבע זהב מרשים ומכובד הם היו מפויחים
 בעקבות השריפה, והיה צורך לקלף את הצבע הישן ולנקות עם
 טינר את הסורגים טרם הצביעה מחדש בזהב.
 וכך, בעוד אני שופך טינר על המטלית, נשפך טינר על הנרות
 שדלקו בצמוד לציון והמטלית התלקחה במהירות וגרמה שהטינר
 ישפך על הבגדים שלי, שהפכו בתוך שניה למאכולת אש. ניסיתי
 לשווא לכבות את האש שבערה במכנסיים ובחולצה, אולם, חוץ
 מכוויות בידיים לא עזר כלום.
 האופציה להתגלגל על הרצפה לא עמדה על הפרק, מאחר
 וטכנית לא היה די מקום לכך. ניסיתי להוריד מעלי את החולצה,
 אלא שהכל בער ולא היה שייך לעשות כלום, פשוט כך.
 ואז ברגעים קריטיים אלו כשאני רגע לפני קריאת שמע בפעם
 האחרונה בחיי... מתוך אמונה תמימה שזה הדבר היחיד שיעזור

יהלומים מגדולי ישראל

**"פעם בהיותי ילד אחז בי מעשה נערות,
 והשלכתי אבן על החלון. לא היה זה חלון 'סתם',
 אלא חלון חדרו של מרן ה'חזון איש', אשר
 באותה שעה ישב בחדרו והגה בתורה..."**

המעשה שסיפר מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א לאב המודאג...

"כשראה מרן ה'חזון איש' את אחותו, אמי עליה השלום, פנה אליה ואמר: 'דעי לך שמעולם לא סטרתי לילד'... באותו רגע חרב עליה עולמה. היא חשבה בלבה, שאם מרן ה'חזון איש' יצא מגדרו וסטר לבנה, בוודאי יש לה בן מקולקל בדרכיו".
 הוסיף מרן הגר"ח שליט"א ואמר לאב המודאג, שאם הוא זכה לגדול בתורה - הוא תולה זאת באותה סטירה שזכה לקבל ממרן ה'חזון איש'. ואז הוסיף: "אל דאגה, הבן שלך עוד יהיה תלמיד חכם"...
 וכן היה. לימים גדל הילד ויצא שמו כתלמיד חכם מופלג.
 מוסר השכל: אם מסטירה של מרן ה'חזון איש' או מרן הסטיפלער יוצאת טובה וברכה, מי שמקבל 'סטירה' מידי של הקדוש ברוך הוא, על אחת כמה וכמה...

(רבי שלמה לוינסטיין שליט"א, 'ומתוק האור')

מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א סיפר פעם לבני ביתו, כי היה מקרה שמרן הסטיפלר זצוק"ל סטר לילד שהתפרע בקרבתו, וכשסיפר הילד לאביו על המעשה, התמלא האב אימה ופחד... 'אם מרן הסטיפלר ראה לנכון לסטור לבני, כנראה שראה ברוח קדשו את פנימיותו הקלוקלת, ומי יודע מה יצא ממנו'...
 כשראה בנו של הסטיפלער, יבדל"ח מרן הגר"ח שליט"א את צערו של האב, ביקש להרגיעו ולפיסו. הוא קראו אליו וסיפר לו: "אספר לך סיפור שקרה לי בילדותי. פעם בהיותי ילד אחז בי מעשה נערות, והשלכתי אבן על החלון. לא היה זה חלון 'סתם', אלא חלון חדרו של מרן ה'חזון איש', אשר באותה שעה ישב בחדרו והגה בתורה. האבן הפריעה את לימודו, הוא יצא מן הבית, ניגש אלי וסטר לי."

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

מהו הזמן הראוי ללישת 'מצות המצוה' לליל הסדר?

וכיום, מנהג רוב ישראל לאפות את מצות המצוה לפני חצות היום של ערב פסח, מפני שרוב החיטים יש בהן 'משהו' חמץ, בשל הצמיחה המצויה בהן לאחר תלישתן מחמת לחות האדמה; ובפסח, חמץ אוסר את תערובתו אפילו ב'משהו', כלומר, שאינו 'בטל' בתערובת, ויש הסוברים שכך הדין גם בערב פסח לאחר חצות.

[שו"ע תנח, א, ומשנ"ב א-ג]

רבים נוהגים ללוש את 'מצות המצוה', דהיינו המצות המיועדות לקיום מצות אכילת מצה בליל הסדר, דווקא בערב הפסח, לאחר חצות היום. מנהג זה נקבע על פי הכתוב: "וְזָבַחְתָּ פֶּסַח... שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל עִלְיוֹ מִצּוֹת", המשווה את אכילת המצות לקרבן הפסח, אשר זמן שחיטתו הוא לאחר חצות היום. אך בדיעבד, כמובן, אף אם נאפו המצות זמן רב לפני הפסח, ניתן לקיים בהן את המצוה.

מהו טעם המנהג שלא לאכול מצה 'שרויה'?

ומנהג רוב ישראל לאכול מצה שרויה, כיון שאין לחשוש לאיסור ללא סיבה שתעיד על קיומו; ובפרט במצותיהם של בני אשכנז, שהן דקות, ולא סביר שנותר בהן קמח שלא התערב בבצק. ואדרבה, יש טעם שלא להחמיר בדבר - כדי להרבות בשמחת החג, באכילת המצה באופנים שונים הכרוכים בהשרייה במים.

[משנ"ב תנח, ד; ביאורים ומוספים דרשו, 12]

מצה שנאפתה לפני הפסח, אף אם יש בה 'משהו' חמץ, כבר 'התבטל' בתערובת, ומותר לאוכלה בפסח. אולם, בקהילות רבות נהגו שלא לאכול בפסח מצה 'שרויה', דהיינו, מצה שהושרתה במים, מחשש שמא נותר בתוך המצה מעט קמח, אשר לא נילוש כראוי ולא התערב בתוך הבצק, ועל ידי ההשרייה במים יחמיץ; ובפסח, אפילו 'משהו' חמץ אוסר את התערובת ואינו בטל בתוכה.

האם המחמירים ב'שרויה' צריכים להחמיר גם במצה שטוגנה בשמן?

ביום זה אינה אלא מדרבנן. ויש שאף נהגו להכין בשביעי של פסח מצה 'שרויה' לצורך היום השמיני, מפני שמנהג זה של אי אכילת מצה שרויה נחשב אצלם כ'חומרא' ולא כ'איסור'. אולם, יש אומרים שראוי למחמירים באכילת 'שרויה' שלא להשרות מצה במים אף ללא אכילתה.

[ביאורים ומוספים דרשו תנח, 12-13]

כאמור, בקהילות רבות נוהגים שלא לאכול בפסח מצה 'שרויה', דהיינו שהושרתה במים. ויש אומרים כי המנהג הוא אף שלא להשתמש בפסח בכלי ש'בלוע' בו טעם מצה שרויה. ובמצה שהושרתה ב'מי פירות', כגון מצה שטוגנה בשמן - לא נהגו להחמיר; אך יש אומרים שרצוי להחמיר אף בכך. ובין אלו המחמירים שלא לאכול מצה שרויה, יש המקלים בכך ביום השמיני של פסח בחוץ לארץ, משום שאיסור אכילת החמץ

* הלש בצק ביום טוב של פסח, לא יפריש חלה עד לאחר האפייה, כיון שהחלה (בארץ ישראל) בזמן הזה אסורה באכילה, ואם יפריש את החלה בעודה בצק יאסר עליו לאפותה ביום טוב, שהרי אין בה צורך 'אוכל נפש', וללא אפייה - תחמיץ.
* מעיקר הדין, מותר לכהנים שנטהרו מ'טומאה היוצאת מגופם' ('קרי' ו'זיבה') לאכול חלה בחוץ לארץ אף בזמן הזה, אך יש חולקים על כך. וכן יש לנהוג למעשה.
* אין אדם רשאי להפריש חלה מבצק או ממאפה של חבירו ללא רשותו, ואף בדיעבד, אין הפרשתו מועילה. אולם, המגבל את הבצק - למרות שלכתחילה אף הוא אינו רשאי להפריש ללא קבלת רשות, הפרשתו חלה בדיעבד.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מי שיצא לדרך בערב פסח ונזכר שנותר חמץ בביתו - האם צריך לשוב ולבערו?

לדבר מצוה, אלא כיוצא לדבר הרשות, שהרי עשיית מצוה, דאורייתא או דרבנן, שלא ניתן לעשותה על ידי אחרים, דוחה בכל מקרה את לימוד התורה, כאשר היא 'מצוה עוברת', דהיינו שאם לא יפסיק מלימודו כדי לעשותה, יעבור זמנה.

[שו"ע תמז, ז, ומשנ"ב לא; ביאורים ומוספים דרשו, 38]

מי שיצא לדרך בערב פסח, ונזכר שנותר בביתו חמץ, עליו לשוב לביתו ולבערו. במה דברים אמורים? ביוצא לצורך דבר הרשות, אבל היוצא לצורך דבר מצוה, פעמים שאינו צריך לשוב לביתו, (ראה תקציר לאתמול).
והיוצא לדרך כדי ללמוד תורה, אינו נחשב לענין זה כיוצא

הלוח היומי

כ"ח בשבט | רבי מאיר ב"ר יהודה לייב פוזנר זצ"ל, אב"ד שוטלנד ועוד, ובעל בית מאיר

יום זה הוא יו"ט במגילת תענית על שלוקח (מלשון נלקח) אנטיוכוס מירושלים, מפני שהיה מיצר לישראל ובא להחריב את ירושלים... ושמע שמועות רעות והלך לו ונפל במקומו.

יארצייט:

- תקס"ז: רבי מאיר ב"ר יהודה לייב פוזנר זצ"ל, אב"ד שוטלנד ועוד, ובעל בית מאיר.
- תקע"ב: רבי רבי יוסף דוד ב"ר אברהם יצחק זינצהיים זצ"ל, מצרפת, בעל יד דוד.
- תר"פ: רבי עזרא ב"ר אליהו הכהן טראב מסלתון זצ"ל, אב"ד בדמשק ובעל שו"ת שערי עזרא, מילי דעזרא ועוד.
- תר"ץ: רבי ישראל ניסן ב"ר משה אריה קופרשטוק זצ"ל, אב"ד מאקאווא, פשיסחא ועוד. ובעל שו"ת עני בן פחמא.
- תר"ץ: רבי שלום יוסף ב"ר ישראל פרידמן זצ"ל, מסדיגורא-טשרנוביץ.
- תרצ"ו: רבי מנחם נחום ב"ר יוחנן טווערסקי זצ"ל, מראחמסטריוקא.
- תשכ"ח: רבי ישראל זיסר ב"ר בצלאל דבורץ זצ"ל, מירושלים.
- תשל"ט: רבי מרדכי ב"ר גדליה משה גולדמן זצ"ל, האדמו"ר מזוועהל ובעל יקרא דמלכא.
- תשס"ח: רבי שמואל ב"ר אריה לייב ברנבוים זצ"ל, ר"י מיר בארה"ב.

האם מותר להראות לחברו ספר, במטרה שיראה מתוכו שהמחבר אינו תלמיד חכם?

הצטרפו אלינו ללימוד חפץ חיים היומי

קבלת לשון הרע.

גם אם רק מראה לאחרים מכתב של פלוני שממנו נראה כי איננו חכם או למדן, כתב בבאר מים חיים (ס"ק יד) שגם זה בכלל לשון הרע. וב'ביאורים ומוספים' הביאו כי גם כשמראה לחברו ספר שחיבר פלוני, וכוונתו שיראה שניכר מתוך הספר שהמחבר אינו ת"ח וכדו' - כתב הגר"נ קרליץ (חוט שני לשון הרע עמ' שנו ס"ק ה) כי מדברי הח"ח כאן משמע שגם זה אסור משום לשון הרע. מאידך, יש שכתבו (שו"ת לחפץ בחיים ח"ב סי' כג) לחלק, שכשאחד מוציא ספר על מנת שיעיינו בו רבים, ויודע שכל אחד ישפוט למראה עיניו אם נכונים הדברים ויש שיעבירו בקורת על דבריו, אין זה נחשב סיפור גנות. אכן, אם מתכוין בכך לגנות המחבר, הדבר אסור, כמבואר לקמן (לשון הרע כלל ב סע' ט ואבמ"ח ס"ק כח) שגם אם הדבר מפורסם, אסור לגלותו אם כוונתו לגנות, ולכן יש להיזהר שבאמת כוונתו תהיה לשם שמים ולא לגנות.

ב'ביאורים ומוספים' מביאים נידונים נוספים באיסור לשון הרע על ידי רמז, כגון על ידי 'שתיקה', דהיינו שפלוני שואל אותו האם זה נכון שראובן נתפס בגניבה, והשואל יודע שהוא יודע את התשובה, ואם ישתוק ייראה כמאשר את הדברים; או לשבח פלוני על דברים מסוימים, ולא לשבח על ענין אחד [שהשומע מצפה לשמוע ממנו על כך], ובזה יוצא גנאי מתוך דיבורו; או לשבח קבוצת אנשים בשמותם ולדלג על אחד מהם, שנשמע מכך גנות על אותו אחד. וראה שם את הדברים בהרחבה.

אתמול למדנו כי האדם צריך למסור את כל ממונו כדי שלא לעבור על איסור לשון הרע. ה'חפץ חיים' ממשיך ואומר על כך, שלפי זה נמצא, שכאשר הדבר אינו נוגע לו אלא לכבוד בעלמא, כגון שיושב בחבורת אנשים המדברים לשון הרע ואינו יכול להישמט מהם, ואם ישתוק ייראה בעיניהם כמשתגע - בוודאי ובוודאי שאסור לו להשתתף עמם, ועל כך אמרו חז"ל מוטב לאדם שייקרא שוטה כל ימיו ואל יהיה רשע שעה אחת לפני המקום.

אדם הנמצא במצב כזה - כותב החפץ חיים - יחזק עצמו בדברי חז"ל: 'לפום צערא אגרא', וכמבואר באבות דרבי נתן שמצווה הנעשית בצער שכרה כפול פי מאה. ב'ביאורים ומוספים' שבמהדורת 'דרשו' מביאים בזה מדברי בעל 'מכתב מאלהיה' בשם אביו, כי אפילו הדרגה הקטנה ביותר של צער שיש לאדם בעשיית המצוה, כבר גורמת שייחשב כמי שעשאה מאה פעמים. ולפי זה ממשיך המכתב מאלהיה, שבכל מדרגה נוספת של צער שיש לאדם במעשהו, מוכפל שכרו במאה פעמים נוספות, וכך בכל דרגה נוספת של צער, שכרו מוכפל עד לאין שיעור.

בהמשך דבריו כותב ה'חפץ חיים' כי גם לשון הרע שלא על ידי דיבור, אלא בכתב או ברמז וכדומה, אסור. וב'ביאורים ומוספים' הביאו משו"ת מהרש"ם (ח"ז סי' צב) בשם תשובות הרמ"א (סימ' יא), שלשון הרע על ידי כתיבה חמור מלשון הרע בדיבור, שכן בכתבתו נראה שמחזק הדברים. גם לקרוא מכתב שכתוב בו לשון הרע, כתב הח"ח לקמן (כלל ו בא"מ ס"ק כג) שיש בזה איסור

הגאון רבי זאב איידלמן שיחק פעם בילדותו עם ילד אחר, ופתאום עבר הרב מבריסק בקרבת מקום, החבר ברח ורבי זאב נשאר על מקומו. אמר לו הגרי"ז: "מה שמותר לעשות - עושים גם כשכולם רואים, ומה שאסור לעשות - לא עושים גם כשאיש אינו רואה". המשפט הקצר והפשוט הזה היה חרוט בנפש רבי זאב כל הימים, והרבה שמעוהו ממנו.

(רבי ועלוול דער איידלמאן עמ' 133)

נשתדל לשמור על כבודנו העצמי, ולא לעשות מעשה שלא היינו עושים בפני אדם חשוב